

กระบวนการยกร่างคู่มือโรคหวัดและโรคกระเพาะ

หลังจากที่ได้รวบรวมข้อมูลจากหมอพื้นบ้านทั้ง ๒๕ ท่านแล้ว นักวิจัยได้ยกร่างคู่มือโรคหวัดและโรคกระเพาะ คือการเชิญหมอโกศล แคนตะโคตร์ (บภ. บว.) เป็นครุภูมิปัญญาไทยด้านการแพทย์แผนไทยจังหวัดขอนแก่นสำนักงานเลขาธิการ สภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ที่มีความชำนาญในการปรุงยาสมุนไพรรักษาผู้ป่วย มาเป็นผู้ช่วยตรวจทานให้ มีการรับรองตำรับยาที่ปลอดภัย ตลอดจนปรับแก้ตำรับยาที่ไม่ปลอดภัย ทำให้หมอพื้นบ้านได้รับความรู้ ได้ปรับสูตรยา และชาวบ้านเกิดความมั่นใจที่จะรักษากับหมอพื้นบ้านมากขึ้น

กระบวนการประชาสัมพันธ์

นักวิจัยได้ใช้การประชาสัมพันธ์อย่างสม่ำเสมอตลอดทั้งโครงการ ทั้งการกระจายเสียงในหมู่บ้านกลุ่มเป้าหมาย รวมถึงวิทยุชุมชนคลื่น ๑๐๗ MHz และคลื่นวิทยุชุมชนต้นน้ำลำปะทาว คลื่น ๑๐๓.๗๕ MHz ทำให้เกิดกระแสของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างนักวิจัยกับชาวบ้าน และระหว่างชาวบ้านด้วยกันเอง

กระบวนการศึกษาดูงาน

นักวิจัยได้พาหมอพื้นบ้านไปศึกษาดูงานที่ศูนย์พัฒนาวัตถุดิบสมุนไพรวัดท่าลาด ชุมชนบ้านท่าลาด ต.นาโสี อ.กุดชุม จ.ยโสธร เป็นชุมชนที่มีพระเป็นผู้นำในการพัฒนาหมู่บ้าน ดูแลสุขภาพของคนในชุมชนด้วยสมุนไพรพื้นบ้านมากกว่า ๒๐ ปี ปัจจุบันที่นี่เป็นศูนย์พัฒนาวัตถุดิบสมุนไพรที่สำคัญแห่งหนึ่งในประเทศไทย การได้ศึกษาดูงานทำให้นักวิจัยและหมอพื้นบ้านเกิดแรงบันดาลใจที่จะฟื้นฟูรักษาในการรักษาโรคด้วยสมุนไพร ผู้ดูแลศูนย์คนปัจจุบันยังได้อบรมการผลิตยาหลายชนิดให้กับนักวิจัยอีกด้วย

กระบวนการทดลองด้วยตนเอง

การผลิตยาให้ทดลองใช้ เป็นวิธีการมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูรักษาต่อการรักษาโรค เพราะสมุนไพรถึงแม้จะดีเพียงไร แต่ถ้าไม่มีตัวอย่างให้ทดลองใช้ก็ไม่สามารถเข้าถึงยาดีนี้ได้ ด้วยเหตุนี้โครงการฯ จึงผลิตยาแก้ไอเสียงแคนขนาด ๑๒๐ ซีซี บรรจุขวดละประมาณ ๕๐๐ ขวด ยาแคปซูลฟ้าทะลายโจร ยาแคปซูลโรคกระเพาะ ยาแคปซูลขมิ้นชัน อย่างละ ๓๕๐ แพค บรรจุแพคละ ๕๐ แคปซูล ยาธาตุบดเชยบรรจุขวดละ ๑๘๐ ซีซี จำนวน ๓๕๐ ขวด ยาหม่องฤทธิ์เย็น ๑๐๐ ขวด ยาหยอดตาน้ำกลั่นย่านาง ๑๐๐ ขวด ยาหม่องน้ำแก้หวัดคัดจมูกบรรจุ ๖ ซีซี จำนวน ๓๐๐ ขวด ให้กับชาวบ้านกลุ่มเป้าหมาย ทำให้นักวิจัยทราบว่ายาเหล่านี้สามารถรักษาโรคได้ในระดับ ๘๕.๔ ถึง ๑๐๐ % และทำให้ชาวบ้านไม่ไปหาหมอที่อนามัย แต่หันมารักษาด้วยยาสมุนไพรตามทีโครงการแจกถึง ๑๐๐%

กระบวนการประกวดแปลงสมุนไพร

การประกวดแปลงสมุนไพรระหว่างหมู่บ้าน เป็นการฟื้นฟูให้ชาวบ้านหันมานิยมการปลูกสมุนไพรในครัวเรือน คนที่มีแปลงสมุนไพรอยู่แล้ว อยากได้สมุนไพรต้นที่ไม่มี คนที่ยังไม่เคยมีแปลงปลูกของตน ก็ทำให้เกิดขึ้น โดยได้รับจากโครงการฯ และขอจากเพื่อนบ้าน ผลการฟื้นฟูการปลูกสมุนไพรด้วยกิจกรรมนี้ ทำให้เกิดแปลงสมุนไพรประจำครัวเรือนสำหรับผู้ที่ไม่เข้าประกวดถึง ๘๐ ครัวเรือน สำหรับผู้เข้าประกวด ๑๕ ครัวเรือน และท้ายที่สุดได้เกิดแปลงสมุนไพรของชุมชนเนื้อที่ขนาด ๒๕ คูณ ๒๖ เมตร มีพันธุ์พืชสมุนไพรในแปลงปลูกประมาณ ๘๐ ชนิด จากความร่วมมือของชาวบ้าน นักวิจัย วัดป่าสุคะโต และอาสาสมัครภายนอกชุมชน